

Alkotmány, kormány. Dánia alkotmányos királyság, az országgyűlés két kamrából áll.

Városok.

Kopenhága, a Szund partján, ez egyedül jelentékeny város, hol majdnem az összes kereskedés, ipar és nyilvános élet központosul, 233,000 lakossal. **Helsingör**, hanyatlott, mióta a Szundvám nem szedetik. **Odensee**, Fünnen szigetén. A félszigeten Aarlborg és Fridericia a legnevezetesebb városok.

Svéd és Norvég királyságok.

758,510 □ klm. 6.300,000 l.

Vízszintes és függőleges tagoltsága, vizei. A skandináviai félszigeten két ország van, u. m. a keleti Svédhon és a nyugati Norvégia. A félsziget északi és nyugati partjai a meredek és szirtes partok szép példányát mutatják. Közvetlenül a tengerből meredek falként emelkedik a félszigeten északról délre vonuló felsők lejtője, melybe hasadékszerű völgyeléseken (fjordokon) a tenger messzire behatol a szárazföldbe. E fjordok előtt számos kopár sziget van elhelyezve, melyek közt csak szűk, de mély, nyílásokon lehet a csendes fjordokba bejutni. Ilyen északon a **Vardanger fjord**, mely Kola félszigetét Norvégia szaggatott partjaitól elválasztja; bejáratánál van Vardö kereskedőhely. Az Éjszakifok (Nordkap) közelében Kvalö szigetén Hammersfest (ész. sz. 70²/₃°) a világ legészakibb városa van. Délen a **Lofoti** szigeteket a **Wesztfjord** választja el a félszigettől, itt fogják tömegesen a kabljant (tökéken szárított, tökehal (Stockfisch), sziklákon Klippfisch, és csak beszózott Laberdán néven ismeretes). Tovább délre a **Drontheimi fjord** említendő, mely körül sűrűbb lakossággal találkozunk. Délre a **Sogne fjord** és a **Hardanger fjord** közt van **Bergen**, Norvégia legnagyobb kereskedelmi városa; e várostól északra és délre van Norvégia második nagy halászati helye, hová januárius és februárius hónapokban 30,000 ember gyülekezik a heringfogás kedvéért. A **Skager-Rack** északi nyulványában tengeri rákot és osztrigát fognak. A **Christianiai fjord** mellett van a tartomány fővárosa, hol a fjordképződés véget ér. Délkeletre Svédhon **Schonen** nevű vidéke terül el, itt **Göteborg**, **Helsingborg** (a dán Helsingör átellenében), **Malmö**, **Falsterbo**, **Ystad** és **Christiansand** a legfontosabb tengeri városok. Éjszakra a **Kalmári** tengerszoros által elválasztva van **Öland** szigete, tovább északkeletre pedig **Gotland** **Wisby** várossal. Tovább északra az **Aland** szigetek elzárják a **Bottni öblöt**. Egész Svédhon parti városai, a főváros kivételével, a folyók torkolatainál terülnek el.

Hegységek. Skandinávia elkülönített óriási fensíkszerű emelkedést tüntet fel, mely tömegre és kiterjedésre nézve az Alpokat jóval felülmúlja, vadregényességre nézve velök vetélkedik; de általános emelkedésre nézve tetemesen alacsonyabb. A Skandináviai hegység magas feltértséget képez, mely éjszokról dél felé mindinkább magasabb és magasabb, nyugatra meredekül szakad meg, míg keletre lassan eltölpül, miről a svéd folyók is tanuskodnak. A feltértség, melyen egyes hegyek 2000 méternyire is emelkednek (de sehol összefüggő láncolatot nem képeznek), mindenütt a fa-határ fölé emelkedik és sok helyt (pl. Hardanger és Sognefjord közelében) gyönyörű jegesekkel borítvák, melyek a tenger partjáig is leérnek, máshol megint posványok és szegény legelők borítják. E feltértségeket Fjeldeknek, éjszakon pedig Kjölöneknek (Csöleneknek) nevezik.

Folyók és tavak. A félsziget rendkívül gazdag folyókban és tavakban. A folyók «elfek»-nek hivatnak s nagy esések van, ilyenek a Tornea-, Pitea-, Umea-, Lulea-, Angermana-, Dal- és Götaelf. Tavai közül említendőek a Maelar-, a Wennern-, a Wettern- és a Maelarentó.

Égalja, terményei, ipara és kereskedése. A magas hegység éjszak-déli iránya különös égalji ellentéteket szül. Míg a nyugati, esőthozó délnyugati szeleknek kitett partvidéken a kikötők soha se fagynak be és a zab egészen az Éjszakifokig megterem, keleten orosz hideg van.

Svédhonnak a Kategat és a Balti tenger közti része termékeny és jól van mívelve, de éjszaki vidéke nagyobb részben zord, részben kopár, részben pedig sűrű erdővel fedett hegyvidék. Norvégiában a talajnak alig 1%-ka mondható művelhetőnek, de tölgy- és fenyűerdei fontosak, a szagattott, zivataroknak kitett partvidéke pedig hemzseg a sok haltól. — Az egész félsziget főgazdagsága bányáiban rejlik. Falun és Rörasz rézbányai, Dannemora és Gellivara (ez utóbbi 67° alatt) vasbányászata és Konsberg ezüstbányai világhírűek; csakhogy ez óriási ásványkincseket, kőszén hiányában, nem dolgozhatja fel s így azok nagyobb részben nyersen vitetnek ki.

Ipara csekély, de a belsükségletet kielégíti.

A két állam kereskedése leginkább csak ásványkincsek-, fa- és hal-kivitelre szorítkozik.

Lakosok, szellemi műveltség. A lakosság túlnyomóan germán eredetű, nyelvre nézve svédekre és norvégekre oszlik. A csekély-számú lappok és finnek éjszakon vannak. A népnevelésről igen jól van gondoskodva, dacára annak, hogy a szétszórt helységekből nagy bajjal jár az iskoláztatás (vándortanítás). A lappok és finnek rénezarvasaikkal nomád életet élnek s így a míveltségben is hátra vannak. A lakosság túlnyomó többsége lutheránus vallású.

Alkotmány, kormány. Politikai tekintetben Svéd- és Nor-

végország külön-külön alkotmányos királyságokat képeznek, melyek csak personalunio által függnek össze egymással.

Svédország városai.

(4.450,000 l.)

Stockholm, a Maclarentó kifolyásánál több szigeten terül el. A város nemcsak politikai, de kereskedelmi, ipar és tudományosság tekintetében is főhelye a királyságnak, azonkívül nagy erősség, 160,000 l. Upsala, előbbtől éjszakra, egyeteméről (Linné) nevezetes város. Dannelora, vasbányairól, Falun rézbányászatról nevezetes. Gefle kikötőhely, Szala ezüsbányászattal. Göteborg fontos kikötőhely, 70,000 l. Kalmar, Ystad, Malmö és Kalskrona, fontos városok délen. Haparanda, fontos meteorologiai észlelőhely éjszakon. Gellivara, hatalmas érchegy, melynek ásványkincseit vasúton szállítják újabb időben a Lulea elfhez.

Norvéghon városai.

(1.800,000 l.)

Christiania, a hasonló nevű fjord mellett, kies vidéken terül el. Van egyeteme és élénk kereskedése, 100,000 l. Dramen, hajózás tekintetében még e fővárost is felülmúlja. Konsberg, az előbbtől nyugatra, ezüsbányával. Christiansad, kikötőhely. Bergen, Európa legnagyobb halkereskedő városa. Drontheim, a hasonló nevű fjord végén, egykoron főváros, most élénk iparos hely és Røras ásványkincseinek kiviteli helye. Tromsø a Lofoti szigetek egyikén még élénk iparos városka. Hamarfest, kereskedő hely, éjszakon van.

Oroszország.

(5.353,000 □ klm. 73.000,000 l.)

Fekvése, vízszintes és függőleges tagoltsága, vizei. Az európai orosz birodalom a Kárpátok szélső lejtőitől és a Balti tengertől egész az Ural hegységig és a Kaspi tengerig, a Fehér tengertől a Fekete tengerig és a Kaukázusig terül el. Négy tenger határolja, csak hogy ezek közül három beltenger, a negyedik pedig hosszan tartó hideg miatt alig különbözik közlekedés tekintetében az előbbeniektől. A tengereket elválasztó szárazföldi négy híd közül csak a nyugati hozza e nagy birodalmat közelebbi érintkezésbe az európai műveltséggel; a keleti és déli Ázsiára utalja; az éjszaki pedig annyira éjszakra esik, hogy a dermesztő hideg miatt elveszti fontos-